

ЕМОТИВНА ЛЕКСИКА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ БУНДЕСКАНЦЛЕРКИ АНГЕЛИ МЕРКЕЛЬ

Романова Н. В.

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри німецької та романської філології*

*Херсонський державний університет
вул. Університетська, 27, Херсон, Україна*

orcid.org/0000-0002-7444-3811

vissensvelt@gmail.com

Ключові слова: *емоції,
емоційне ставлення, емотивна
лексика, бундесканцлерка,
політикиня, Ангела Меркель.*

Реферована стаття висвітлює особливості семантики емотивної лексики, репрезентованої в німецькомовному політичному дискурсі бундесканцлерки Ангели Меркель. Актуальність студії зумовлена потребою виявлення специфіки феномена в площині ментальних процесів, що допомагає уточнити характер взаємодії мови та мислення, з'ясувати, як вербалізуються знання політикині про емоції. Мова політичних діячів є засобом і інструментом влади, механізмом маніпуляції масової свідомості, орієнтована більшою мірою на інтелект адресата, його думки, емоції, почуття. Будучи порівняно нейтральною, ця мова відображає майбутній контекст, інтерпретований у річищі політичної діяльності. Такий контекст важко заперечити, неможливо перевірити, проте легко змодельовати. Йдеться про інтереси суспільства, закарбовані через певні образи й навіть моделі ворогів чи недругів. Виокремлено умовно три різновиди семантики емотивної лексики: позитивна, негативна й невизначена. Позитивна семантика емотивної лексики – носія базових, соціальних і культурних емоцій – відповідає позитивному ставленню А. Меркель до предметів і явищ навколишнього світу, інформує про задоволення її потреб, актуалізує появу позитивних емоцій, у тому числі радість, щастя, надія, любов тощо. Негативна семантика емотивної лексики сигналізує про відповідне ставлення до предметів і явищ навколишнього світу, маніфестує розбіжність між бажаним станом речей і існуючим, викликає в неї негативні емоції, як-от страх, тривога, стрес тощо. Невизначена семантика емотивної лексики тотожна нечіткому ставленню канцлерки до предметів і явищ навколишнього світу, характеризує розмитість її потреб, запитів та інтересів, не має очевидної модальності, прикладом невизначених емоцій є нестрах, немовчання, небайдужість. Встановлено два основні типи мовної свідомості: типова й нетипова, що опосередковуються перехідною мовною свідомістю. Типовість, нетиповість або перехідність визначено через кількісні показники й обрахунки. Доведено, що емотивна лексика конкурує з аналогічними фразеологічними одиницями.

EMOTIONAL VOCABULARY OF THE POLITICAL DISCOURSE OF THE CHANCELLOR ANGELA MERKEL

Romanova N. V.

*Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at German and Romance Philology Chair*

Kherson State University

Universitetska str., 27, Kherson, Ukraine

orcid.org/0000-0002-7444-3811

vissensvelt@gmail.com

Key words: *emotions, emotional attitude, emotional vocabulary, Chancellor of the German, politician, Angela Merkel.*

This article is devoted to the semantics of emotional vocabulary represented in the German political discourse of Chancellor Angela Merkel. The urgency of the study is due to the need to identify the specifics of the phenomenon in the plane of mental processes, which helps to clarify the nature of the interaction between language and thinking, to find out how to verbalize the knowledge of politics about emotions. The language of politicians is a means and instrument of power, a mechanism for manipulating the mass consciousness, focused more on the intellect of the addressee, his thoughts, emotions, feelings. Being relatively neutral, this language reflects the future context interpreted in the stream of political activity. This context is difficult to deny, impossible to verify, but easy to model. It is about the interests of society, engraved through certain images and even models of enemies or foes. We have got three types of semantics of emotional vocabulary: positive, negative and indefinite. Positive semantics of emotional vocabulary – the carrier of basic, social and cultural emotions – corresponds to the positive attitude of A. Merkel to objects and phenomena of the world, informs about the satisfaction of her needs, actualizes the emergence of positive emotions including joy, happiness, hope, love and more. Negative semantics of emotional vocabulary signals the appropriate attitude to objects and phenomena of the world, manifests a discrepancy between the desired state of affairs and the existing, causes it negative emotions such as fear, anxiety, stress and more. Indefinite semantics of emotional vocabulary is identical to the Chancellor's vague attitude to objects and phenomena of the world, characterizes the vagueness of her needs, requests and interests, has no obvious modality, examples of indefinite emotions are fear, silence, indifference. There are two main types of language consciousness: typical and atypical, mediated by the transitional language consciousness. Typicality, non-typicality or transition is determined through quantitative indicators and calculations. It is proved that emotional vocabulary competes with similar phraseological units.

Постановка проблеми. Політична кар'єра Ангели Доротеї Меркель розпочалась у 90-х роках ХХ століття з посади міністерки жінок та молоді. Сьогодні – це вже глава федерального уряду Німеччини. Зміна політичного статусу свідчить не лише про авторитет, а й про репутацію, високий професіоналізм А. Меркель, її входження в соціальне середовище та в структуру соціальних зв'язків.

Говорячи про комунікативну лінію поведінки А. Меркель, дослідники акцентують увагу на «сухості», «нейтральності», стриманості, офіційності, чіткості й лаконічності її мовлення [9, с. 154], тобто на політичному етикеті, який

передбачає тактовність, толерантність, неприпустимість крику, культуру цитат і гумору, виваженість слів і фраз, вміння слухати й вчасно закінчувати розмову і т. ін.

Очевидним є аналіз емотивної лексики (ЕЛ) – носія базових, соціальних і культурних емоцій – із позиції політичної лінгвістики, становлення якої як окремої науки відбувалося після Першої світової війни на теренах США (У. Ліппман).

Ми не ставимо тут за мету критичний аналіз хронології та концепцій політичної лінгвістики, наголосимо лише на тому факті, що політики маніпулюють свідомістю громадян власної

і «чужої» країни в політичних цілях [4, с. 162]. Отже, істину приховують, завуальовують, підміняють, фальсифікують. Прихованими й завуальованими є також емоції та почуття політиків, їхня емоційна поведінка набуває стереотипної форми [10]. Зрозуміло, що емотивна лексика політичного дискурсу насамперед має бути ретельно вибраною, підбраною, підготовленою, осмисленою, прагматично орієнтованою [7].

Мета пропонованої студії полягає у визначенні особливостей семантики емотивної лексики політичного дискурсу бундесканцлерки Ангели Меркель.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**: 1) укласти експериментальну картотеку на матеріалі електронних версій промов А. Меркель упродовж 2020 року, 2) окреслити парадигму емотивної лексики на основі експериментальної картотеки, 3) проаналізувати семантику виокремленої емотивної лексики.

Об'єктом дослідження є емотивна лексика політичного дискурсу бундесканцлерки А. Меркель. **Предметом** вивчення є особливості семантики емотивної лексики політичного дискурсу бундесканцлерки А. Меркель.

Виклад основного матеріалу. Спостереження над експериментальною картотекою показує, що семантика ЕЛ пов'язана з трьома основними знаками емоційного переживання політикині: позитивним, негативним й невизначеним. Позитивне емоційне переживання відповідає позитивному ставленню А. Меркель до предметів і явищ дійсності, інформує про задоволення її потреб, запитів або інтересів, актуалізує в неї появу позитивних емоцій, як-от: радість, щастя, надія, любов тощо. Негативне емоційне переживання сигналізує про негативне ставлення канцлерки до предметів і явищ дійсності, вказує на розбіжність між бажаним станом речей і наявним, викликає в неї негативні емоції, наприклад, страх, тривогу, стрес тощо, невизначене емоційне переживання відображає нечітке ставлення адресанта (А. Меркель) до предметів і явищ дійсності, характеризує розмитість його потреб, запитів, інтересів, не має очевидної модальності, наприклад: нестрах, немовчання, небайдужість тощо.

Невизначені емоції маніфестують заперечення вихідної емоції: страху, мовчання, байдужості тощо. При цьому йдеться не про антонімічність або полярність переживання вихідної емоції, а про незгоду «людини зі змістом емоційного стану або переживання» [5, с. 134].

До прикладу, коли людина не боїться, це не означає, що вона смілива, мужня чи хоробра. Страх зберігається, але не впливає або мало впливає на поведінку.

Наприклад, вітаючи Гельмута Коля із врученням премії імені Генрі Кіссінджера за історичну

роль у возз'єднанні Німеччини й інтеграції об'єднаної країни в стабільну трансатлантичну спільноту, А. Меркель заявила про зміну цінностей європейського і світового масштабу й закликала не боятись цих змін: „*Jetzt muss ich mich erst mal um mich selber kümmern, weil sich die Welt nicht so gut und so leicht verbessern lässt, wie wir uns das gedacht haben*“, *darf uns jetzt nicht verschrecken* (21.01.2020) [12]. Чи можна вважати таку поведінку сміливою? Відповідь неоднозначна. З одного боку, наголос роблять на цінностях та знаннях про об'єкт, з іншого – на нормах, соціальній установці, емоційному ставленні до об'єкта, етнічній поведінці. Тут збігаються когнітивна й емоційна сфери, колективне й індивідуальне, об'єктивне й суб'єктивне, значення і смисл соціального об'єкта, а зміст переживання останнього визначається зовнішніми об'єктами, локалізованими в мультинаціональному соціумі. Отже, емоція нестраху насичена розмаїтими переживаннями, є культурно-історичним й емоційно-оцінним ставленням особистості до змін.

Розглянемо смислове наповнення ЕЛ кожного з наведених вище переживань.

Позитивне значення ЕЛ пов'язане з інтенсивністю вияву а) емоції радості *ich möchte euch noch einmal alle gemeinsam ganz herzlich im Bundeskanzleramt willkommen heißen und sagen, dass es schön ist, dass ihr hier seid, jedes Jahr wieder aufs Neue* (07.01.2020) [12], б) її варіанта – щастя *Daher ist es sehr, sehr gut zu wissen, dass sich nicht nur Politikerinnen und Politiker, sondern dass auch ihr euch für Frieden einsetzt – und zwar als Kinder, die ihr wie wir alle in einem Land lebt, in dem wir das große Glück haben, schon seit 75 Jahren in Frieden leben zu können* [там само], в) емоції гордості *Als Bundestagsabgeordnete dieses wunderschönen Wahlkreises, der sozusagen nicht nur den Landkreis von Landrat Kerth umspannt, sondern heute auch Teile des Nachbarlandkreises Greifswald, bin ich natürlich sehr stolz* <...> (13.01.2020) [12], д) її варіанта – душа співає *Das berührt mich sehr* (27.01.2020) [12], е) емоції сорому *Es ist eine Schande und beschämt mich zutiefst, wie sich Rassismus und Antisemitismus in unserem Land in diesen Zeiten äußern* (15.09.2020) [12], є) емоції інтересу, в тому числі уявний інтерес *Ich hätte es gut gefunden, wenn sich mehr so verhalten hätten wie Henry Kissinger zu Beginn meiner politischen Arbeit als Frauen- und Jugendministerin in der ersten gemeinsamen Regierung unter Helmut Kohl im wiedervereinigten Deutschland, wenn sich also mehr dafür interessiert hätten, wie ich mich denn so fühle in dieser gesamtdeutschen Regierung – sie war ziemlich westdeutsch geprägt; das darf man sagen* (21.01.2020) [12] і реальний *Unser Interesse an guten transatlantischen Beziehungen ist meiner*

Meinung nach größer als vielleicht im Augenblick das Interesse der Vereinigten Staaten von Amerika, da sie neben der atlantischen auch eine pazifische Küste haben und damit die große Herausforderung, China sozusagen vor der Haustür zu haben [там само].

Позитивними є емоція надії/сподівання *Dieses Lied und eure Arbeit als Sternsinger ist vielleicht so etwas wie ein kleines Licht, das Hoffnung in die Welt bringt* (07.01.2020) [12], емоція любові *Wir brauchen Nächstenliebe, damit die Welt friedlicher wird und damit die Welt zusammenhält* (07.01.2020) [12], емоція подиву *Ich bewundere die Kraft, die jüdische Menschen in Deutschland nach dem Ende der Shoa für genau diesen „riesigen Vertrauensvorschuss“ aufbrachten, mit dem sie Deutschland die Chance gaben, ein Zuhause für sie zu werden* (15.09.2020) [12], емоція побажання *Ich wünsche euch und euren Familien ein frohes und gesegnetes, ein glückliches Jahr* (27.05.2020) [12] та емоційні патерни а) довіра + сподівання *Ich glaube und hoffe, dass der heutige Tag auch noch einmal einen qualitativen Sprung in der Abwicklung unserer Kooperation mit sich bringt* (07.02.2020) [12], б) радість + вдячність *Es ist wichtig und ich bin froh und dankbar dafür, dass es Journalistinnen und Journalisten gibt, die es verstehen und sich nicht scheuen, Aufmerksamkeit dahin zu lenken, wo andere wegsehen.* (13.10.2020) [12].

Емоційний патерн розуміємо, слідом за К. Ізардом, як поєднання двох або більше (базових) емоцій, «які за певних обставин розгортаються одночасно або в певній послідовності і які взаємодіють між собою таким чином, що кожна з включених у патерн емоцій впливає на індивіда і його поведінку» [2, с. 69]. Крім названих різновидів емоцій, їх варіантів і емоційних патернів, виокремлюємо ще й почуття. В онтогенезі почуття з'явилися пізніше «як результат узагальнення емоційного досвіду» [3, с. 135].

Зауважимо, що почуття диференціюємо умовно на дві категорії: соціально-моральні та естетичні. Соціально-моральні почуття відображають ставлення невизначеної особи до соціальної дійсності, суспільства й людей, естетичні вказують на особисте ставлення А. Меркель до життя як людської культури.

Прикладом соціально-моральних почуттів слугує довіра *Für Freundschaft und Frieden braucht man Vertrauen* (13.10.2020) [12], прикладом естетичних – вдячність *Deshalb bin ich eben so dankbar dafür, dass John Kerry hier die Laudatio gehalten hat* (21.01.2020) [12], *In diesem Sinne wünsche ich uns allen viel Kraft bei den vor uns liegenden Aufgaben, danke der Konrad-Adenauer-Stiftung nochmals für die Einladung und wünsche Ihnen jetzt noch eine gute Diskussion* (27.05.2020) [12].

Негативне значення ЕЛ реалізується через інтенсивність вияву варіантів низки емоцій: страх

(потрясіння) *Besonders das Attentat auf die Synagoge in Halle hat uns tief erschüttert.* (14.06.2020) [12], (стрес) *30 Jahre lang immer wieder wahnsinniger Stress – ob es um Eigentumsfragen ging, ob es um Zukunftshoffnungen ging* [12], (жахіття) *Diese Worte geben Zeugnis von dem Grauen des von Deutschland begangenen Zivilisationsbruchs der Shoa* (27.01.2020) [12]; гнів (ненависть) *Wir müssen uns entschieden gegen Intoleranz und Hass, gegen Rassismus und Antisemitismus, gegen gruppenbezogene Menschenfeindlichkeit wenden* [там само], горе (страждання) *Je mehr wir gemeinsam handeln, umso besser können wir menschliches Leid und wirtschaftliche Verwerfungen vermeiden bzw. Eindämmen* (28.04.2020) [12]. Сюди додаються емоція страху *aber wir wissen, dass etwa auch in Burkina Faso viele Kinder nicht in die Schule gehen können, weil sie Angst vor Terroristen haben* (07.01.2020) [12] і її варіанти – тривога *Millionen, ja, Milliarden von Menschen müssen sich Sorgen machen* (13.01.2020) [12], хвилювання *Wir grenzen also an Regionen mit dramatischen Konflikten. Das beunruhigt uns natürlich* (21.01.2020) [12], що тривають у часі *Heute mache ich mir manchmal Sorgen darüber, dass bei sehr viel mehr Freiheit auf der Welt die Fähigkeit, miteinander ins Gespräch zu kommen, nicht gewachsen ist* (23.01.2020) [12], і емоція мовчання *Wir waren eigentlich stumm, wir hatten in der ehemaligen DDR eigentlich gar keine gesellschaftliche Diskussion bis 1989* [там само], і емоція горя *Auch das traurige Kapitel der Zwangsadoptionen und andere Dinge müssen immer wieder in den Blick genommen werden, da sie Lebensmöglichkeiten zerstört haben* (13.01.2020) [12], і емоція зневаги *Wo fundamentale Regeln des Völkerrechts missachtet werden, werden wir dies benennen* (28.05.2020) [12], а також емоційний патерн горе + зневага + страх *Wir wissen auch, wenn wir etwa an Frau Reker denken, was viele Kommunalpolitiker leider zu erdulden und zu erleiden haben und wie schwer es heute oft ist, sich gegen Kräfte zur Wehr zu setzen, wenn da hart, menschenverachtend und brutal argumentiert wird und Menschen in Angst und Schrecken versetzt werden sollen* (05.10.2020) [12].

Невизначене значення ЕЛ формується, як уже зазначалось вище, на основі заперечення змісту вихідної емоції. Виділяємо емоцію страху (див. приклад вище), емоцію байдужості *Es war und ist überhaupt nicht vergebens; und es war und ist überhaupt nicht egal, was wir tun* (09.03.2020) [12], емоцію мовчання *Dazu dürfen wir niemals schweigen* (15.09.2020) [12], праксичне почуття, що відображає колегіальне ставлення до економічної діяльності інших країн, членів Євросоюзу, – солідарність *Wir unterstützen die Politik der Europäischen Union, alles zu tun, damit auch*

die vernetzte Weltwirtschaft weiter gut funktionieren kann, zum Beispiel durch bilaterale oder regionale Handelsabkommen (09.03.2020) [12].

З-поміж наведених психічних явищ – емоції, варіанти емоцій, емоційні патерни, почуття – домінують емоції і почуття. Їх модальність позитивна: радість, надія, бажання, вдячність; інтенсивність вияву варіюється від сильної до помірної та слабкої.

До специфіки вживання ЕЛ можна зарахувати узуальний статус, клішованість та паралелізм. Узуальний статус тлумачимо як кодифікацію мовної одиниці та типовість її лексичних значень у контексті, клішованість ототожнюємо з частотою відтворення певної емотивної лексики в структурі формул звертання (*Liebe Frau Schwesig; Lieber Henry Kissinger, lieber John Kerry, lieber Gerhard Casper*), вітання (*es ist mir eine Freude...; ich freue mich, dass wir...; ich möchte euch noch einmal alle gemeinsam ganz herzlich im Bundeskanzleramt willkommen heißen*), прощання (*Vielen Dank!, Alles Gute für Sie und viel Erfolg für Ihre weitere Arbeit! Herzlichen Dank*), паралелізм передбачає вживання ЕЛ і фразеологічних одиниць з емотивним значенням, наприклад: *unter die Arme greifen* «підтримувати когось» (психологічно), *in Angst und Schrecken versetzen* «сповнювати страхом і жахом», *die Welt auf den Kopf stellen* «(розм.) перекинути все у світі догори ногами» (про коронавірус), *Fürsorge durch Distanz ermöglichen* «турбота (про когось, про щось) дистанційно», *der Blick nach innen richten* «спрямувати погляд усередину» тощо.

Як відомо, фразеологічні одиниці виражають складні й ускладнені поняття про навколишній світ [11, с. 10], є нарізно оформленим, «але семантично цілісним і синтаксично неподільним мовним знаком» [6, с. 250], стилістичним засобом «образності мови поруч із персоніфікацією, метафорою, метонімією» [1, с. 11], експресії й оцінки [8, с. 29]. У цьому контексті політичний етикет зазнає стилістичного зсуву й наближає адресанта – першу особу держави – до адресата – пересічних громадян тієї чи тієї країни.

Висновки. ЕЛ політичного дискурсу бундесканцлерки А. Меркель кваліфікуємо на три семантичні підтипи: позитивна, негативна, невізначена. Кожен із цих підтипів корелює із ситуацією, силою активності, що залежить від рівня активації особистості, а також знаком базових, соціальних і культурних емоцій і емоційних патернів. Очевидним є дотримання протоколу, етикету, дипломатії. **Перспективи подальших розробок** впливають із можливості здійснення всебічного аналізу емотивних часток, емоційних вигуків і висловлювань у політичному дискурсі А. Меркель 2021 року.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баран Я., Зимомря М. Теоретичні основи фразеології. Ужгород : УДУ, 1999. 176 с.
2. Изард К. Психология эмоций. Санкт-Петербург : Питер, 2008. 464 с.
3. Кириленко Т.С. Психология: эмоциональная сфера личности. Київ: Либідь, 2007. 256 с.
4. Нагорна Л. Политическая лингвистика: стан і статус. *Наукові записки [Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України]*. 2006. Вип. 30 (2). С. 160–168.
5. Романова Н.В. Поетичні погляди давніх германців на світ та емоції: семантико-етимологічне дослідження. Херсон : Айлант, 2017. 180 с.
6. Романюк С. Фразеологізми та неофразеологізми в українському політичному дискурсі. *Studia Ukrainica posnaniensia*. 2015. Vol. III. С. 249–257.
7. Седых А.П., Сопова И.В. Фразеологическая коммуникация как способ актуализации языковой личности политика (на материале дискурса А. Меркель). *Научные ведомости. Серия Гуманитарные науки*. 2012. № 12 (131). Вип. 14. С. 105–112.
8. Солдатова С.М. Від фразотворення до дискурсу. Херсон : Тімекс, 2017. 154 с.
9. Цветкова Е.Б. Языковая специфика текстов политических речей Ангелы Меркель. *Вестник Балтийского федерального университета имени Иммануила Канта*. 2013. Вип. 2. С. 153–160.
10. Шостром Э. Анти-Карнеги, или человек-манипулятор / пер. с англ. А. Малышева. Москва : Дубль-В, 1994. 128 с.
11. Jesenšek V. Phraseologie. Kompendium für germanistische Studien. Maribor : Univerza v Mariboru, 2013. 102 S.
12. Merkel A. Reden. URL: <https://www.bundeskanzlerin.de/bkin-de/aktuelles>

REFERENCES

1. Baran Ya.A. & Zymomyra M.I. (1999). Teoretychni osnovy frazeolohii [Theoretical bases of Phraseology]. Uzhhorod: University Press [in Ukrainian].
2. Izard C.E. (2008). Psikhologiya emotsiy [The Psychology of emotions]. Sankt Petersburg: Peter [in Russian].
3. Kyrylenko T.S. (2007). Psykhologohiya: emotsiyna sfera osobystosti [Psychology: emotional sphere of personality]. Kyiv: Lybid' [in Ukrainian].
4. Nahorna L. (2006). Politychna linhvistyka: stan I status [Political linguistics: state and status]. Naukovi zapysky [Science notes]. Vol. 30 (2). P. 160–168 [in Ukrainian].

5. Romanova N.V. (2017). Poetychni pohlyady davnikh hermantsiv na svit ta emotsii: semantyko-etymolohichne doslidzhennya [Poetic views of the ancient Germans on the world and emotions: semantic and etymological research]. Kherson: Ailant [in Ukrainian].
6. Romanyuk S. (2015). Frazeolohizmy ta neofrazeolohizmy v ukrains'komu politychnomu dyskursi [Phraseologisms and neophraseologisms in Ukrainian political discourse]. *Studia Ukrainica posnaniensia*. Vol. III. P. 249–257 [in Ukrainian].
7. Sedykh A.P., Sopova I.V. (2012). Frazeologicheskaya kommunikatsiya kak spiosob aktualizatsii yazykovoy lichnosti politika (na materiale diskursa A. Merkel) [Phraseological communication as way of actualizing the linguistic personality of a politician (based on the discourse of A. Merkel)]. *Nauchnye vedomosti. Seriya Gumanitarnye nauki* [Science News. Series Humane sciences]. Number 12 (131). Vol. 14. P. 105–112 [in Russian].
8. Soldatova S.M. (2017). Vid frazotvorenniya do dyskursu [From phrase formation to discourse]. Kherson: Timex [in Ukrainian].
9. Tsvetkova E.M. (2013). Yazykovaya spetsifika tekstov politicheskikh rechei Angely Merkel [Linguistic specificity of the texts of political speeches by Angela Merkel]. *Bulletin of the Immanuel Kant Baltic federal university*, 2. P. 153–160 [in Russian].
10. Shostrom E. (1994). *Anti-Karnegi, ili chelovek-manipulyator* [Anti-Karnegi, or man-manipulator]. Moscow: Dubl'-V [in Russian].
11. Jesenšek V. (2013). *Phraseologie. Kompendium für germanistische Studien*. Maribor: Univerza v Mariboru [in German].
12. Merkel A. (2020). *Reden*. URL: <https://www.bundeskanzlerin.de/bkin-de/aktuelles> [in German].